

OCENA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WARMII i MAZUR

**za rok
2018**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
SIEĆ, ZASOBY, DOSTĘP, INFRASTRUKTURA	4
SIEĆ	4
ZBIORY	8
PRACOWNICY	11
PŁACE	11
INFRASTRUKTURA	11
KOMPUTERYZACJA	12
WYKORZYSTANIE USŁUG, WYDAJNOŚĆ i EFEKTYWNOŚĆ	15
CZYTELNICY	15
AKTYWNOŚĆ i UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH	17
WYKORZYSTANIE INNYCH USŁUG BIBLIOTECZNYCH	18
POTENCJAŁ i ROZWÓJ	19
USŁUGI SIECIOWE I INTERAKTYWNE	19
PODNOSZENIE KOMPETENCJI PRACOWNIKÓW	22
BIBLIOTEKI JAKO MIEJSCA AKTYWNOŚCI RÓŻNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW	24
PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	26
POZYSKIWANIE ŚRODKÓW POZABUDŻETOWYCH	28

WPROWADZENIE

W 2018 r. z usług 300 bibliotek publicznych i filii województwa warmińsko-mazurskiego korzystały 215 104 osoby, tj. 15,03% mieszkańców regionu. Użytkowali oni 4 855 674 jednostki zbiorów i zasięgnęli 513 310 informacji. Statystyczny mieszkaniec skorzystał średnio z 3,39 jednostek ewidencyjnych w ciągu roku i odwiedził bibliotekę ponad 2 razy. Każda jednostka ewidencyjna zbiorów wypożyczona była średnio ponad 1 raz.

Do bibliotek województwa wpłynęło w ciągu roku 167 046 j. ew., a zbiory ogółem liczyły 4 392 210 j. ew.

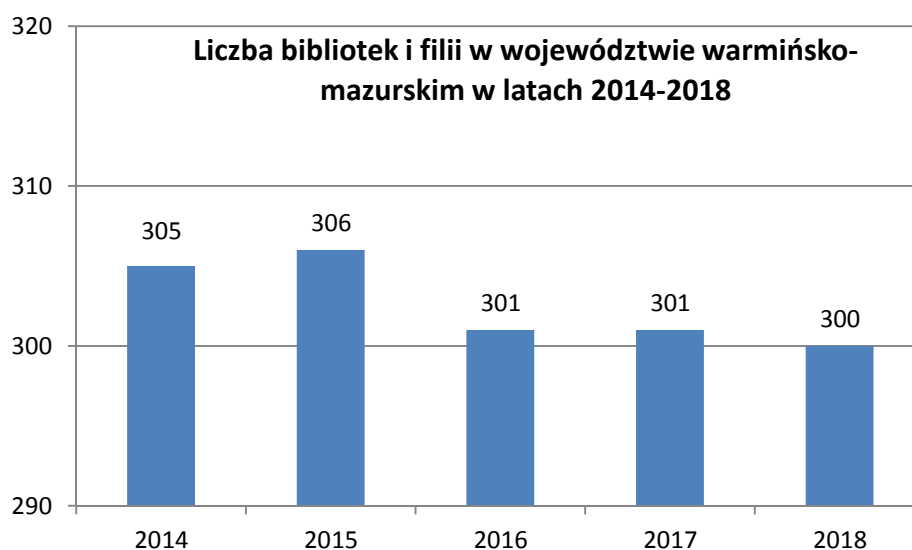
Wśród celów, które udało się bibliotekom zrealizować w ciągu roku, najczęściej wymieniane były: ścisła współpraca ze środowiskiem lokalnym i aktywizacja pracy z różnymi grupami czytelników oraz poprawa bądź utrzymanie wyników czytelnictwa. Cele te wskazało odpowiednio po 31% bibliotek. Prace związane z wdrażaniem automatyzacji procesów bibliotecznych i nowych technologii (w tym budowa katalogów online i automatyzacja procesów wypożyczania) wymieniło 22% bibliotek. 15% bibliotek wskazało na zwiększony zakup nowości wydawniczych jako najważniejszy osiągnięty cel w roku 2018. 14% bibliotek skupiło się na realizacji zamierzeń związanych z modernizacją, estetyzacją lub poprawą infrastruktury, w tym technicznej. Jednym z celów był także udział w kampanii „Mała książka – Wielki człowiek” – wybrało go 10% bibliotek. Zdobywanie środków pozabudżetowych wskazało jako główny cel 9% placówek. Inne cele wymieniło 25% bibliotek. Wśród nich wymienić można m.in.:

- ◆ GBP w Baniach Mazurskich: zrealizowanie projektu „Pozytywnie nakręcamy się w dorosłość” w ramach programu Równać Szanse, który skierowany był do grupy młodzieży w wieku 13-19 lat. Dzięki projektowi instytucja została pozytywnie wypromowana i oceniona przez mieszkańców i samorząd lokalny;
- ◆ MBP w Biskupcu: otrzymanie nagrody „Brązowy Sukces” w kategorii Promocja za działania podjęte na rzecz promocji miasta i gminy Biskupiec;
- ◆ BPG Gronowo Elbląskie: zajęcie 8 miejsca w Polsce, a 2 w województwie warmińsko-mazurskim w Rankingu Bibliotek „Rzeczpospolitej” i Instytutu Książki;
- ◆ MBP w Lidzbarku Warmińskim: przeszkolenie 167 osób na kursach stacjonarnych w ramach projektu „e-Mocni”;
- ◆ MBP w Mrągowie: przystąpienie do Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Cyfrowej i rozpoczęcie digitalizacji zbiorów własnych i kolekcji prywatnych mieszkańców miasta i powiatu;
- ◆ MBP w Szczytnie: z okazji 100-lecia odzyskania Niepodległości przez Polskę zorganizowanie m. in. gry miejskiej „Barwy narodowe znam – z biblioteką gram” dla młodzieży.

SIEĆ, ZASOBY, DOSTĘP, INFRASTRUKTURA

SIEĆ

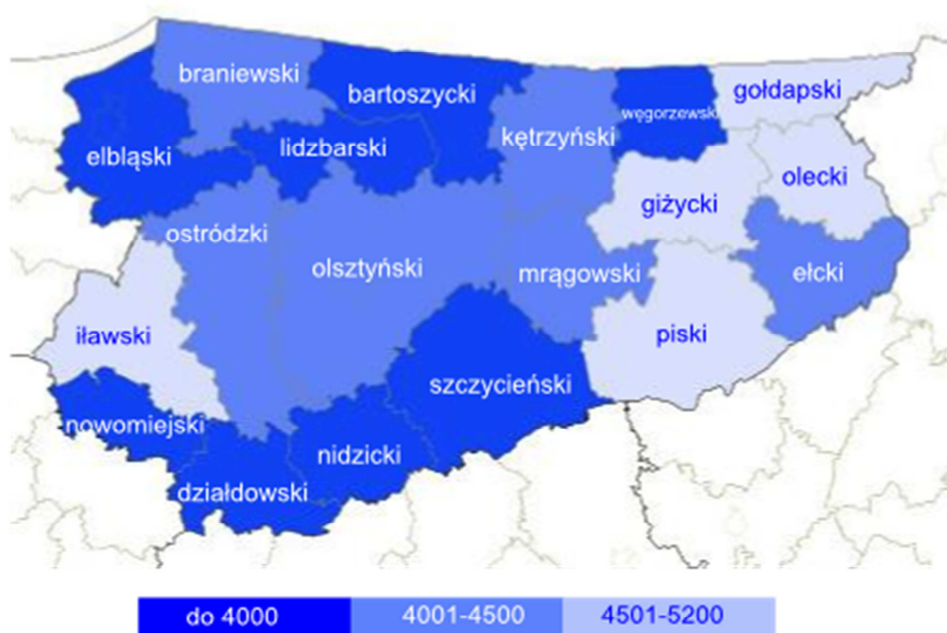
W roku 2018 sieć bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego liczyła 300 placówek (119 bibliotek i 181 filii), z czego 86 zlokalizowanych było w mieście, a 214 na wsi ([patrz Tabela 1](#)).

Województwo warmińsko-mazurskie liczyło w 2018 r. 1 431 299 mieszkańców. Na jedną placówkę biblioteczną przypadało¹:

- ◆ do 4000 mieszkańców (w 8 powiatach: bartoszyckim, działdowskim, elbląskim, lidzbarskim, nidzickim, nowomiejskim, szczycieńskim, węgorzewskim);
- ◆ między 4001 a 4500 (w 6 powiatach: braniewskim, ełckim, kętrzyńskim, mrągowskim, olsztyńskim, ostródzkim);
- ◆ między 4501 a 5200 (w 5 powiatach: giżyckim, gołdapskim, iławskim, oleckim, piskim).

¹ Nie uwzględniono największych miast: Olsztyn, Elbląg, Ełk.

Z dniem 28.06.2018 r. decyzją dyrektora (po konsultacji z organizatorem) utworzono nową filię biblioteczną w miejscowości turystycznej – Jabłonka (MGBP w Nidzicy) – działa od 3.09.2018 r. Powstała na bazie części księgozbioru z przeniesionej filii w Łynie (zmiana lokalu na mniejszy).

Z dniem 31.12.2018 r. zlikwidowano filię biblioteczną w Pilcu MBP w Reszlu (ze względów ekonomicznych i złego stanu technicznego budynku na wniosek mieszkańców wsi decyzją Rady Miejskiej), a z dniem 18.12.2018 r. filię biblioteczną nr 1 MBP w Olsztynie (filia została połączona z filią nr 4 z powodu złego stanu technicznego lokalu, który wynajmowany był od spółdzielni mieszkaniowej oraz dużego zagęszczenia sieci bibliotek w miejscu jej położenia).

Wg stanu na dzień 31.12.2018 r. nieczynnych było 6 placówek:

- ◆ filia w Żabinie GBP w Baniach Mazurskich – nieczynna od 1.10.2013 r. ze względu na lokalizację w złych warunkach w zlikwidowanej Szkole Podstawowej;
- ◆ filie w Dąbrówce i Okartowie MGBP w Orzyszu – nieczynne przez cały rok 2018 (tymczasowo) z powodów kadrowych;
- ◆ filia nr 7 MBP w Olsztynie – zawieszona od 1.01.2018 r. z powodu reorganizacji sieci filii. W 2019 r. zostanie połączona z filią nr 11 ze względu na bardzo bliskie położenie względem niej;
- ◆ filie w Hejdyku (zawieszona z dniem 21.08.2015 r.) i Jeżach (zawieszona od 1.07.2016 r.) MGBP w Piszu – ich działalność została zawieszona na skutek wypowiedzenia umów użyczenia pomieszczeń przez szkoły podstawowe w ww. miejscowościach.

Według danych posiadanych przez WBP w Olsztynie wszystkie biblioteki lub instytucje, w strukturze których funkcjonują biblioteki publiczne, posiadają status instytucji kultury.

Wszystkie jednostki administracyjne stopnia gminnego w województwie warmińsko-mazurskim wywiązują się z zadania prowadzenia biblioteki publicznej. W gminie wiejskiej Iława nadal wszystkie placówki mają status równorzędnych bibliotek i działają w strukturze domu kultury. Podobnie jest w gminie wiejskiej Nowe Miasto Lubawskie, gdzie efektem włączenia GBP w Gwiździnach do struktur ośrodka kultury w 2014 r. była utrata przez nią statusu biblioteki głównej. Biblioteki i filie samorządowe w tej gminie mają obecnie status równorzędny.

W 33 gminach, co stanowi 28% ogółu jednostek samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego stopnia gminnego, mieszkańcy obsługiwani są przez instytucje kultury, które prowadzą działalność w połączonej strukturze domu kultury i biblioteki.

Na terenie województwa działało 8 filii publiczno-szkolnych (dodatkowo status publiczno-szkolnych miały dwie nieczynne filie w Dąbrówce i Okartowie MGBP w Orzyszu) i 2 biblioteki publiczno-szpitalne (MBP w Biskupcu i MBP w Działdowie).

W roku sprawozdawczym w województwie warmińsko-mazurskim biblioteki publiczne prowadziły 105 punktów bibliotecznych (-13): utworzono 6, zlikwidowano 19. Nowe punkty często tworzone są w świetlicach wiejskich. W większości przypadków powodem zawieszenia działalności punktów bibliotecznych jest problem ze znalezieniem osoby do ich prowadzenia, brak odpowiedniego lokalu lub nowych książek pożądanych przez czytelników.

Obowiązek ustawy polegający na konieczności organizowania i prowadzenia **powiatowej biblioteki publicznej** realizowało w 2018 r. 21 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego (19 powiatów ziemskich, 2 grodzkie). Były to:

- ◆ biblioteki stopnia powiatowego w miastach grodzkich – 2 (Olsztyn, Elbląg);
- ◆ biblioteki stopnia powiatowego w miastach w powiatach ziemskich – 2 (Ostróda, Kętrzyn);
- ◆ biblioteki, którym zostały powierzone zadania ponadlokalne:
 - miejskie – 11 bibliotek (Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Elbląg², Ełk, Giżycko, Iława, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Szczytno);
 - miejsko-gminne – 6 bibliotek (Gołdap, Nidzica, Olecko, Pasłęk³, Ruciane Nida, Węgorzewo).

² W powiecie elbląskim ziemskim dla części powiatu zadania realizuje Biblioteka Elbląska (gmina Tolkmicko, Milejewo, Elbląg, Gronowo Elbląskie, Markusy, Młynary), dla drugiej części zaś Biblioteka Publiczna w Pasłęku (gmina Pasłęk, Rychliki, Godkowo).

³ Patrz: przypis 2.

Powiat olsztyński ziemski realizuje zadania biblioteki powiatowej w formie projektu pod nazwą Wirtualna Powiatowa Biblioteka Publiczna. W ramach powyższego projektu zadania ponadlokalne powierzono 11 bibliotekom powiatu olsztyńskiego ziemskiego.

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Ostródzie otrzymała zmniejszoną dotację podmiotową w kwocie 69 905 zł (-31 150 zł) związaną z redukcją jeszcze w 2017 r. etatu instruktora. Wymiar zatrudnienia na koniec 2018 r. utrzymał się na poziomie poprzedniego roku tj. 1 etat. Powiatowej Bibliotece Publicznej w Kętrzynie przyznano natomiast dotację w wysokości 209 500 zł (+59 500 zł) – ostateczna kwota była wynikiem pięciokrotnej zmiany planu budżetowego instytucji w trakcie roku sprawozdawczego na wniosek dyrektora PBP w Kętrzynie. W bibliotece utrzymano 2 etaty.

Na realizację zadań biblioteki powiatowej starostwa przekazywały kwoty od 5000 zł do 68 000 zł. W 2018 r. wysokość przekazywanych dotacji nie zmieniła się znacznie w porównaniu z rokiem poprzedzającym. Odnotowano zwiększenie przez właściwe starostwa dotacji: o 5000 zł w powiatach gołdapskim i nidzickim, o 3000 zł w iławskim oraz o tysiąc złotych w węgorzewskim. Kwotę na zadania powiatowe w powiecie działdowskim zwiększono o wskaźnik inflacyjny.

Powiat olsztyński ziemski realizujący zadania biblioteki powiatowej w formie projektu (na mocy Porozumienia z dn. 25.05.2012 r.) pod nazwą Wirtualna Powiatowa Biblioteka Publiczna przekazał 11 samorządom powiatu olsztyńskiego dotacje w kwotach: 3000 zł dla każdej biblioteki gminy wiejskiej oraz 4216 zł dla każdej biblioteki gminy miejsko-wiejskiej – ogółem 39 080 zł.

Otrzymane środki analogicznie jak w latach ubiegłych biblioteki wykorzystywały na płać (43,92%), zakup zbiorów (22,58%), zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania (4,16%), działalność kulturalną (w tym na spotkania autorskie i przedstawienia „Teatru przy Stoliku” – 3,61%), szkolenia (1,54%), wyposażenie stanowisk pracy (0,50%) oraz inne (23,70%), materiały biurowe, delegacje, nagrody, opłaty za prenumeratę czasopism, pocztowe i telefoniczne, łącza internetowe i usługi informatyczne, program MAK+, wyposażenie, kwestie związane z BHP oraz e-booki (MBP w Iławie w ramach środków otrzymanych z powiatu ponownie wykupiła roczny dostęp do IBUK Libry bibliotekom powiatu iławskiego, a MBP w Giżycku oraz MBP w Szczytnie część dotacji przeznaczyły na opłatę dostępu do tej platformy).

W siedmiu bibliotekach został wyznaczony instruktor ds. obsługi bibliotek (powiaty: kętrzyński, ostródzki, giżycki, gołdapski, iławski, lidzbarski, olecki).

ZBIORY

Stan zbiorów bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego na koniec 2018 r. był mniejszy niż w 2017 r. o 53 305 j.ew. i wynosił ogółem 4 392 210 j.ew. ([patrz Tabela 2](#)), z tego:

- ◆ wydawnictwa zwarte – 4 103 195 wol. (-63 005 wol. w stosunku do roku 2017),
- ◆ czasopisma oprawne – 52 397 wol. (-1984),
- ◆ zbiory specjalne – 236 618 j.ew. (+11 684),
w tym:
 - audiowizualne – 115 769 j.ew. (+4432),
 - dokumenty elektroniczne – 4909 j.ew. (-230).

Liczba zbiorów bibliotecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 3069 j.ew.

Księgozbiory bibliotek (wydawnictwa zwarte i czasopisma oprawne) liczyły łącznie 4 155 592 wol. (-64 989). Struktura księgozbioru ogółu placówek bibliotecznych, przedstawiona w procentach, kształtuje się następująco:

- ◆ literatura piękna dla dorosłych – 40,67% (+0,34)
- ◆ literatura piękna dla dzieci – 25,73% (+0,04%)
- ◆ literatura popularnonaukowa – 33,60% (-0,38%).

Średnio 2,90 wol. (-0,04) księgozbioru miał do dyspozycji w minionym roku w bibliotece publicznej statystyczny mieszkaniec województwa. Natomiast na jednego czytelnika przypadało 21,27 wol. (-0,69).

Ogółem do bibliotek publicznych w 2018 r. wpłynęło 150 716 wol. (-5,10%), w tym 149 884 wol. książek i 832 wol. czasopism oprawnych. Nabytki w stosunku do stanu księgozbioru w roku 2017 stanowiły 3,57%.

Zakup stanowił 79,68% wszystkich wpływów książek, czyli był o 5,59% wyższy niż w roku 2017. Łącznie w całym województwie w ramach zakupu przybyło 119 426 wol. książek za kwotę 2 762 782 zł.

Wskaźnik zakupu woluminów na 100 mieszkańców w województwie pozostał na niezmiennym poziomie w stosunku do roku ubiegłego i wyniósł 8 woluminów.

Stosunkowo wysokie wskaźniki zakupu książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców uzyskały Lelkowo (33), Lubomino (27), Świątki (24), Jedwabno (21) oraz Banie Mazurskie i Świątajno pow. szczycieński (20). Najniższy wskaźnik uzyskały: Barczewo, biblioteka gminy wiejskiej Bartoszyce, biblioteka gminy wiejskiej Braniewo i Świątajno pow. olecki (4 wol.). W porównaniu z rokiem 2017 wyższy wskaźnik zakupu uzyskano w 41,38% gmin, a niższy w 27,59%.

Wydatki na zbiory biblioteczne w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa warmińsko-mazurskiego wyniosły średnio 2,45 zł (wzrost o 0,11 zł w stosunku do roku ubiegłego).

Głównym źródłem funduszy na zakup nowości były dotacje organizatorów bibliotek – stanowiły 71,31% (+0,66%) całości zakupu. W województwie budżet na ten cel ze środków organizatorów był o 141 123 zł większy niż w 2017 r.

Drugim istotnym źródłem finansowania była dotacja MKiDN, którą otrzymały wszystkie biblioteki z województwa w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” Priorytet 1 – „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek” na łączną kwotę 925 464 zł. Zakup książek i zbiorów specjalnych z tej kwoty stanowił 26,43% (-5,57% w porównaniu z 2017 r.) ogółu zakupu w województwie. Wkład własny bibliotek zależny był od poziomu zamożności gmin.

Struktura zakupu książek w 2018 r.

Bibliotekarze starali się realizować zakup nowości wydawniczych na poziomie zadowalającym użytkowników, uwzględniając ich potrzeby, które rozpoznawali najczęściej poprzez indywidualną rozmowę z czytelnikiem (80% bibliotek), a także biorąc pod uwagę propozycje z dezyderatów (27%). Źródłami informacji nt. preferencji czytelniczych były również blogi literackie i fora czytelnicze oraz inne źródła internetowe. Niektóre placówki umożliwiły zgłaszanie propozycji zakupu nowości na stronach internetowych bibliotek lub na ich fanpage'ach na Facebooku. Monitorowanie stopnia wykorzystania własnego księgozbioru oraz trendów czytelniczych było również cenną wskazówką dla pracowników bibliotek przy wyborze nowości książkowych. Część placówek (12%) w celu badania potrzeb czytelniczych wykorzystało ankiety, za pomocą których uzyskano informacje o najpopularniejszych gatunkach literackich oraz stopniu zaspokojenia potrzeb czytelniczych.

W 2018 r. zwiększyły się nakłady na zakup literatury popularnonaukowej (+1340 wol.) – 15% zakupu ogółem. Tendencją zwykłą widoczna jest także przy zakupie literatury pięknej dla dorosłych (+1982 wol.) – 54% ogółu zakupów. Odnotowano natomiast spadek zakupu literatury pięknej dla dzieci (-725 wol.), który stanowił 31% ogółu.

Zbiory specjalne

Łącznie we wszystkich bibliotekach publicznych województwa warmińsko-mazurskiego znajduje się 236 618 j.ew. (+11 684) zbiorów specjalnych, co stanowi 5,39% ogółu zbiorów. W 2018 r. do bibliotek publicznych regionu wpłynęło ogółem 16 330 j.ew. zbiorów specjalnych, z czego zakupionych zostało 7198 j.ew. (44,08% wpływów), w tym 5285 j.ew. ze środków organizatora i 1416 j.ew. z dotacji MKiDN.

Znaczna część zbiorów specjalnych w województwie to zbiory bibliotek Olsztyna (65,12%) oraz Elbląga (10,22%). W 30 gminach nie podjęto działań w celu stworzenia kolekcji tego typu zbiorów.

Zasoby zbiorów audiowizualnych na koniec roku 2018 stanowiły 49% ogółu zbiorów specjalnych – wzrosły o 8406 j.ew. (-7%) i na koniec roku liczyły 115 769 j.ew. Audiobooki natomiast to ponad 34% zbiorów audiowizualnych (40 043 j.ew.).

W 2018 roku wpłynęło 220 j.ew. dokumentów elektronicznych, w tym z zakupu 59 j.ew. Ogółem w bibliotekach na terenie województwa zgromadzono 4909 j.ew. dokumentów elektronicznych (2,07% ogółu zbiorów specjalnych w województwie).

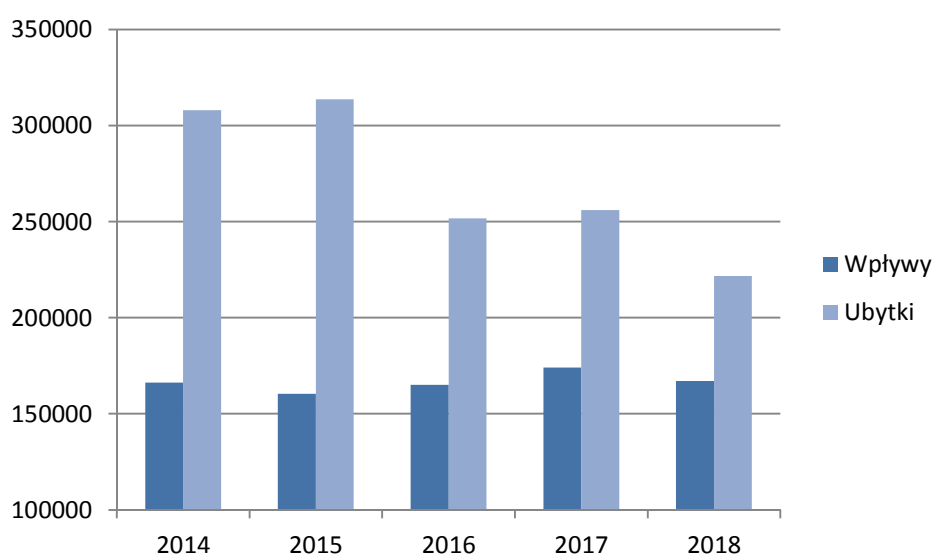
Czasopisma bieżące

W 2018 r. odnotowano spadek liczby czasopism bieżących o 159 w stosunku do 2017 roku. Do bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego wpłynęło ogółem 3129 (-159) tytułów czasopism bieżących (2,19 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców).

Ogółem nakłady na zakup czasopism bieżących w przeliczeniu na 100 mieszkańców w województwie wyniosły 31,41 zł, rosnąc tym samym o 0,13 zł w porównaniu z 2017 r.

Selekcja zbiorów

W 2018 r. ubytkowano ogółem 221 646 j.ew. (-34 580). W ramach selekcji usunięto ze zbiorów 156 421 j.ew. (-43 731). Ubytki w stosunku do liczby zbiorów w roku 2017 stanowiły 4,99%. W 12% gmin nie ubytkowano zbiorów.

PRACOWNICY

W bibliotekach publicznych województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r. zatrudniano na stanowiskach merytorycznych 695 osób (-8 w porównaniu do roku 2017), ([patrz Tabela 5](#)), z czego 628 osób na stanowiskach bibliotekarskich na 566,10 etatu przeliczeniowego (-8,51). Pracownicy z kwalifikacjami bibliotekarskimi stanowili 74,52% ogółu pracowników zatrudnionych na stanowiskach bibliotekarskich, tj. o 2,33% mniej w stosunku do roku ubiegłego.

W 2018 r. średnio w skali roku na jednego pracownika na stanowisku bibliotekarskim przypadało 311 czytelników oraz 7732 wypożyczenia.

W ubiegłym roku 43 biblioteki korzystały z pomocy stażystów, 17 z pracowników w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych lub prac społecznie użytecznych, a w 13 bibliotekach praktyki zawodowe odbywali studenci oraz uczniowie szkół średnich. W 25 placówkach działali wolontariusze, którzy w większości pomagali przy organizacji imprez okolicznościowych, prowadzeniu zajęć, przy realizacji działań promocyjnych, a także dostarczali książki do domu osobom starszym i niepełnosprawnym oraz wspierali bibliotekarzy w obsłudze informatycznej.

PŁACE

W 2018 r. biblioteki publiczne wydatkowały na płace 31 458 948 zł, co stanowiło 57% ogólnego budżetu bibliotek.

Średnia płaca bibliotekarska w województwie wynosiła 3187 zł brutto (+168 zł). Ze statystyk wynika, że istniała duża rozpiętość płacowa pomiędzy poszczególnymi bibliotekami: w 17 bibliotekach średnia płaca wynosiła poniżej 2600 zł, w 29 bibliotekach – powyżej 3500 zł.

INFRASTRUKTURA

Na 1000 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r., tak samo jak w roku poprzednim, przypadało:

- ◆ 31 m² powierzchni użytkowej,
- ◆ 4 miejsca w czytelni.

W 2018 roku 3 biblioteki realizowały projekty związane z poprawą warunków lokalowych, finansowane z Programu Wieloletniego Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 „Infrastruktura Bibliotek 2016-2020”:

- ◆ GBP w Świątkach – budowa nowej siedziby,
- ◆ MBP w Kętrzynie,
- ◆ MBP w Morągu.

Dofinansowanie z tego źródła otrzymała także MGBP w Białej Piskiej, MBP w Bartoszycach, MGBP w Orzyszu – inwestycje będą realizowane po 2018 r.

BPG Ełk w Nowej Wsi Ełckiej realizowała projekt: „Zachowanie dziedzictwa kulturowego dzięki rozbudowie biblioteki w Nowej Wsi Ełckiej”. Biblioteka Elbląska im. Cypriana Norwida natomiast rozpoczęła realizację projektu infrastrukturalnego „Adaptacja Biblioteki Elbląskiej – obiektu dziedzictwa kulturowego o potencjale turystycznym – ETAP I”. Obydwa projekty finansowane są ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. GOK w Lasecznie zrealizował projekt: „Przebudowa i wyposażenie Gminnej Biblioteki Publicznej w Lasecznie” – dofinansowanie pochodziło ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19. Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER PROW na lata 2014-2020.

Projekty infrastrukturalne zrealizowano także z innych środków, w tym środków organizatorów bibliotek (9 placówek): BPMiG we Fromborku, GBP w Kalinowie, MGBP w Kisielicach, MGBP w Miłakowie, Biblioteka w Jamielniku GCK w Nowym Mieście Lubawskim, MBP w Olsztynie, MGBP w Ornecie, GCKB w Samborowie, MBP w Szczytnie.

Prace remontowe w węższym zakresie wykonano w 15 bibliotekach.

W ciągu roku nowe lokale zyskały następujące placówki: filia w Elgnowie GBP w Dąbrównie, filia w Wilczkowie GBP w Lubominie (zakupiono dla niej nowy lokal o powierzchni 160 m²), filia w Łynie MGBP w Nidzicy, filia w Gródkach GBP w Płośnicy, GBP w Rybnie, filia nr 2 MBP w Szczytnie, GBP w Wieliczkach.

WBP w Olsztynie zakończyła prace związane w przebudową i rozbudową siedziby głównej przy ul. 1 Maja 5 w Olsztynie. W latach 2013-2014 realizowano projekt „Rozbudowa siedziby i potencjału regionalnego WBP w Olsztynie” dofinansowany z Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Rozwój infrastruktury kultury” Priorytet 1 – „Infrastruktura kultury”, w ramach którego zrealizowano I etap rozbudowy – stan surowy zamknięty. W latach 2017-2018 r. kontynuowano rozbudowę ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

KOMPUTERYZACJA

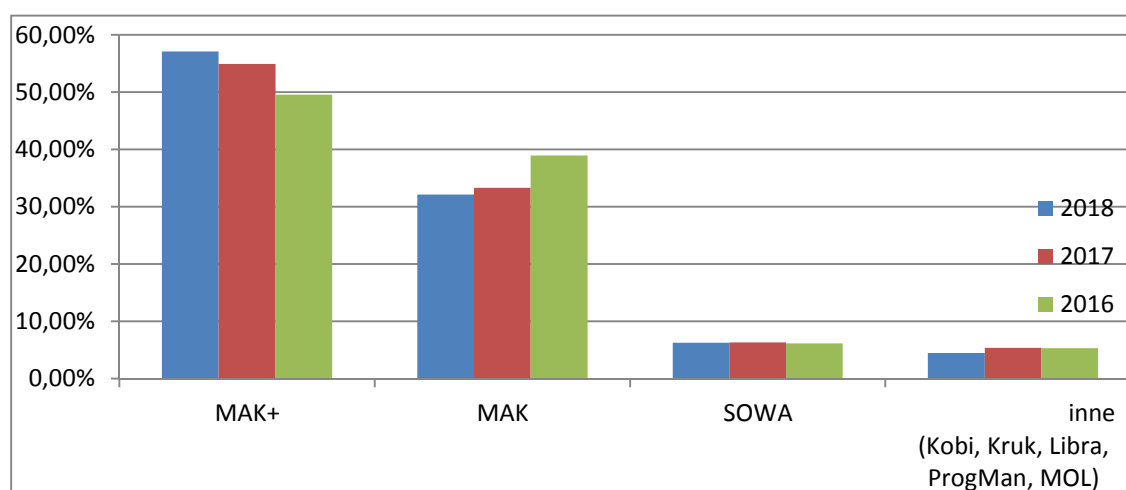
W 2018 r. na 300 placówek bibliotecznych w województwie warmińsko-mazurskim 293 użytkowały komputery (98%). W każdej gminie województwa mieszkańcy mieli do dyspozycji przynajmniej jedną skomputeryzowaną bibliotekę ([patrz Tabela 6](#)).

Biblioteki i filie użytkowały ogółem 2584 komputery, z czego 6% to sprzęt zakupiony w 2018 r. Średnio na jedną placówkę w województwie warmińsko-mazurskim przypadało ponad 8 komputerów.

Większość komputerów była udostępniana czytelnikom: 1623 (62,81%). Z tego publicznie dostępnych stanowisk komputerowych podłączonych do Internetu było 1605 (98,89%). Na 300 bibliotek i filii 284 (94,67%) umożliwiało mieszkańcom korzystanie z Internetu. Wskaźnik obrazujący średnią liczbę publicznie dostępnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosił 1,12.

Na koniec 2018 r. biblioteki z 88 gmin z województwa warmińsko-mazurskiego (76% ogółu) posiadały własną stronę internetową lub witrynę tworzoną w technologii bloga, za pomocą których np. informowały o swoich działaniach, umieszczały elektroniczne formularze do składania dezyderatów czy udostępniały możliwość korzystania z interaktywnych usług informacyjnych (np. komunikatory, czat). Systematycznie wzrasta liczba bibliotek, które prowadziły strony na portalach społecznościowych – na koniec 2018 roku było ich 90 (ponad 75%). Blogi o różnych aspektach związanych z pracą bibliotekarza prowadziły m. in. Biblioteka Elbląska (o zabytkowych zbiorach oraz z recenzjami książek), MBP w Giżycku i MBP w Braniewie (o działalności Dyskusyjnych Klubów Książki), MBP w Ostródzie (o kulturze) czy dziewięć Filii MBP w Olsztynie. WBP w Olsztynie prowadzi 5 blogów tematycznych, m.in. poświęcone bibliotekom, czytelnictwu i książkom⁴, projektom i grom w bibliotekach⁵, popularyzacji wiedzy o regionie⁶, bibliografii i zawodowi bibliografa⁷.

Na 119 bibliotek w województwie warmińsko-mazurskim 113 wykorzystywało w swojej pracy programy biblioteczne, a 106 bibliotek ze 103 gmin udostępniało katalog online. Zdecydowana większość placówek użytkowała program biblioteczny MAK+ (64) oraz MAK (36), co stanowi niecałe 89%.

⁴ okiempiatki.blogspot.com, zokienstaregoratusza.blogspot.com

⁵ projektykulturalne.blogspot.com

⁶ regionregion.blogspot.com

⁷ przydatnebibliografowi.blogspot.com

Katalogi zawierające 100% zbiorów udostępniają 63 biblioteki. O 7 wzrosła liczba tych placówek, których katalogi są pełne lub zawierają opisy co najmniej 90% zbiorów – na koniec okresu sprawozdawczego było ich 82. Liczba bibliotek, które udostępniają katalogi szczerkowe, zawierające opisy mniej niż 50% zbiorów, wyniosła 10. Niepokojący jest fakt, że wciąż 13 bibliotek nie udostępnia swoich katalogów on-line, z czego 7 placówek nie użytkuje żadnego bibliotecznego programu komputerowego. W konsekwencji duże zróżnicowanie w poziomie zaawansowania prac w komputeryzacji procesów bibliotecznych na obecnym etapie uniemożliwia scalenie katalogów wszystkich bibliotek w regionie i utworzenie jednego spójnego systemu informacji o zbiorach bibliotek w województwie.

W 2018 r. do organizowanego przez WBP w Olsztynie po raz szósty konsorcjum IBUK Libra przystąpiły 32 biblioteki, w tym 6 gminnych, 11 miejsko-gminnych i 14 miejskich. Dostęp do 760 publikacji w ramach konsorcjum był możliwy od 1 lutego 2018 r.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. tworzone były 4 biblioteki cyfrowe: Elbląska Biblioteka Cyfrowa, Iławska Biblioteka Cyfrowa, Giżyckie Archiwum Cyfrowe oraz Warmińsko-Mazurska Biblioteka Cyfrowa (szerzej o bibliotekach cyfrowych na s. 20).

Ogólnie w województwie warmińsko-mazurskim budżet na automatyzację wyniósł 400 158 zł (+42 972 zł w porównaniu z 2017 r.) i stanowił 0,7% całego budżetu wykonanego w 2018 r. Ze wszystkich bibliotek i filii 55 placówek zakupiło co najmniej 1 zestaw komputerowy. Ogólnie w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. zakupione zostały 154 zestawy komputerowe – to mniej o 23 w porównaniu do 2017 r., w którym realizowana była piąta edycja programu dotacyjnego „Kraszewski. Komputery dla bibliotek publicznych”, z którego 9 bibliotek z województwa pozyskało środki na zakup sprzętu.

WYKORZYSTANIE USŁUG, WYDAJNOŚĆ i EFEKTYWNOŚĆ

CZYTELNICY

W 2018 r. 13,65% (-0,39%) mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego zarejestrowało się w bibliotekach publicznych, aby wypożyczać zbiory. Oznacza to, że w badanym okresie co 7 mieszkańiec województwa był czytelnikiem bibliotek publicznych. W 34 gminach województwa procent czytelników przekraczał średnią wojewódzką, w tym najwyższy wskaźnik (powyżej 20%) odnotowano w 5 gminach miejskich: Nowe Miasto Lubawskie, Działdowo, Lidzbark Warmiński, Olsztyn (teren działania biblioteki miejskiej oraz WBP) i Ostróda, oraz w 3 gminach wiejskich: Dąbrówno, Jedwabno, Markusy. 82 gminy mają wskaźnik poniżej średniej wojewódzkiej, w tym 5 (gmina wiejska Bartoszyce, Grunwald, gmina wiejska Kętrzyn, Kurzętnik oraz Purda) poniżej 5% ([patrz Tabela 3](#)). Minimalny wskaźnik w skali województwa wyniósł 2,25% (BPG Kętrzyn w Czernikach), natomiast maksymalny 23,68% (GBP w Jedwabnie).

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim zanotowano spadek wskaźnika aktywności czytelniczej mieszkańców o 0,39% w stosunku do roku poprzedniego, czyli ubyło ogółem 6063 czytelników. Jego wzrost odnotowały biblioteki w 50 gminach, z kolei spadek w 66. Największą liczbę nowych czytelników w roku sprawozdawczym w gminie miejskiej zarejestrowała MBP w Nowym Mieście Lubawskim (+330), miejsko-wiejskiej MGBP w Zalewie (+177), natomiast w wiejskiej BP w Dywitach (+232). Jednym z najbardziej istotnych powodów spadku wskaźnika wskazanych przez bibliotekarzy było czasowe wyłączenie bibliotek z obsługi przez część roku z powodu modernizacji siedzib lub ich zmiany. Biblioteki, które zanotowały wzrost wskaźnika czytelnictwa realizowały projekty związane z promowaniem czytelnictwa (np. GBP w Komorowie Żuławskim) lub włączały się do ogólnopolskich akcji m.in. „Mała książka – wielki człowiek” (np. MBP w Lidzbarku Warmińskim) lub Dyskusyjne Kluby Książek – GBP w Dywitach oraz GBP w Komorowie Żuławskim założyło w roku sprawozdawczym dwa kluby. ([patrz Tabela 3](#)).

Czynnikiem, który od lat ma znaczny wpływ na wysoki wskaźnik aktywności czytelniczej mieszkańców, jest liczba filii oraz punktów bibliotecznych w gminach. Ponad 80% gmin, które osiągnęły wskaźnik wyższy od średniej wojewódzkiej, sieć wsparta jest co najmniej jedną filią lub punktem bibliotecznym.

Nie zawsze liczba użytkowników biblioteki jest równa liczbie jej czytelników. Biblioteki publiczne, oprócz czytelników, czyli użytkowników aktywnie wypożyczających, rejestrują również osoby, które nie korzystają ze zbiorów, jednak są odbiorcami innych usług

oferowanych przez placówkę, np. korzystają ze sprzętu komputerowego czy uczestniczą w organizowanych przez nią imprezach. Grupa użytkowników zarejestrowanych w bibliotekach publicznych województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r. wyniosła 215 104 (-6203 w stosunku do roku ubiegłego i stanowiła 15,03% ogółu mieszkańców).

Podobnie jak w latach ubiegłych w gminach, w których mieszkańcy obsługiwani są przez instytucje kultury prowadzące działalność w połączonej strukturze domu kultury i biblioteki, aktywność czytelnicza jest niższa o 2,2% w stosunku do bibliotek pracujących jako samodzielne instytucje.

Biorąc pod uwagę kryterium metrykalne, wzrost aktywności czytelniczej zanotowano w dwóch grupach wiekowych: do 5 lat (+14,78%) oraz powyżej 60 lat (+5,66%).

Druga ww. grupa wiekowa od kilku lat notuje sukcesywny wzrost, który jest z pewnością wynikiem bogatej oferty bibliotek oraz realizowanych przez nie programów dedykowanych specjalnie dla nich. Wpływ na to mają zapewne również zmiany w strukturze demograficznej, w której w ogólnym trendzie spadkowym liczebności populacji przyrost dotyczy tych grup wiekowych. Grupa wiekowa do 5 lat po raz pierwszy od 2016 r. zanotowała wzrost w stosunku do poprzedniego roku. Wynika to z faktu, że 61 bibliotek publicznych działających w województwie warmińsko-mazurskim przyłączyła się do akcji „Mała książka – wielki człowiek”, w której udział nie wiązał się z poniesieniem dodatkowych kosztów w postaci wkładu własnego przez instytucje.

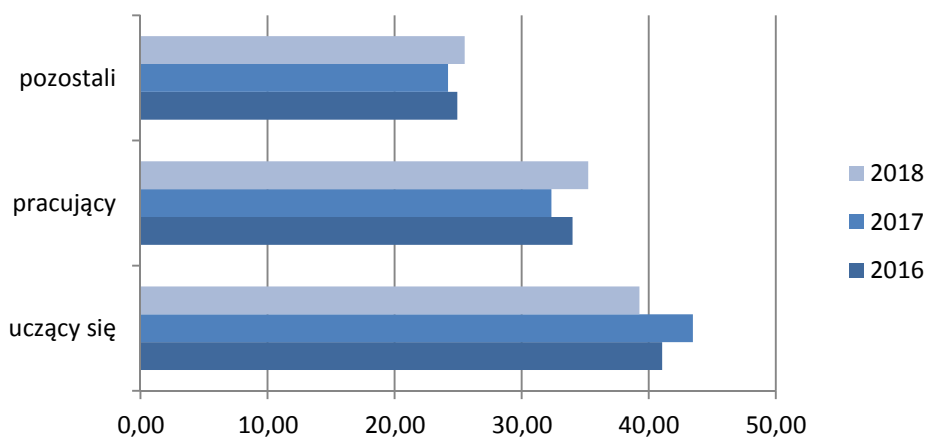
W 2017 r. wskaźnik czytelnictwa w grupie 45-60 lat miał tendencję wzrostową, jednak w roku sprawozdawczym spadł o 2,22%. Najwyższe spadki czytelnictwa zanotowano wśród osób w wieku 25-44 lata (-4,21%), 20-24 (-14,24%) i 16-19 (-12,04%).

Wśród ogólnej liczby czytelników kolejny rok największą grupę stanowią dzieci i młodzież⁸: ponad 27% to osoby w wieku 13-15 lat, prawie 21% to osoby w wieku 6-12 lat, niespełna 17% to młodzież w wieku 16-19 lat.

Podział czytelników ze względu na rodzaj zajęcia (wykres poniżej) potwierdza, że wciąż najczęstszą motywacją do sięgania po książkę i korzystania z biblioteki pozostaje edukacja, choć udział osób uczących się wśród wszystkich czytelników kolejny rok maleje. Jedną z przyczyn może być wzrost popularności e-boków, który potwierdzają bibliotekarze. Studenci oraz osoby podnoszące kwalifikacje zawodowe to grupa najczęściej korzystająca z usług takich jak Academia czy Ibuk Libra.

⁸ Wartość wskaźników skorygowano, biorąc pod uwagę różnicę w liczbie przedziałów w poszczególnych kategoriach wiekowych. Np. w kategorii 16-19 lat są tylko 3 przedziały, w kategorii 25-44 lata aż 19. Wobec tego dokonano przeliczenia wartości % dla jednego przedziału w obrębie danej kategorii wiekowej i ponownie obliczono % czytelników, korygując tym samym nierówności pomiędzy kategoriami.

Czytelnicy w województwie warmińsko-mazurskim wg zajęcia

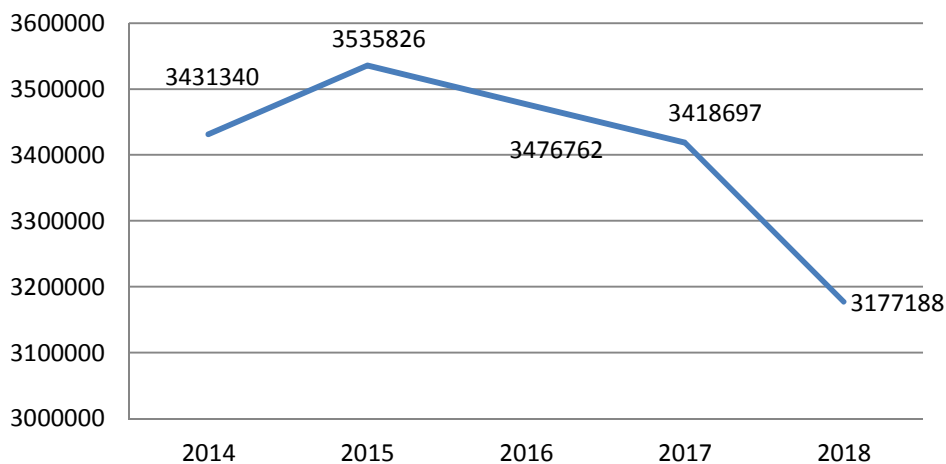

W 2018 r. średni koszt roczny poniesiony przez bibliotekę na użytkownika wyniósł niecałe 255 zł (+19 zł w stosunku do roku 2017).

AKTYWNOŚĆ I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Liczba odwiedzin zmniejszyła się w skali województwa w ciągu roku – wynik obniżył się w stosunku do roku ubiegłego o 7,06% (-241 509).

Liczba odwiedzin w skali województwa w latach 2014-2018

Podobnie jak w roku ubiegłym statystyczny mieszkaniec województwa odwiedził fizycznie bibliotekę ponad 2 razy w roku, natomiast ponad 6 razy skorzystał ze strony internetowej placówki, czyli dwukrotnie więcej w porównaniu z 2017 r.

Największą liczbę odwiedzin fizycznych w stosunku do liczby mieszkańców odnotowały gminy miejsko-wiejskie w Korszach i Tolkmicku oraz gmina wiejska Działdowo, która zanotowała również największy w województwie wzrost tego wskaźnika (+1,91). Statystyczny mieszkaniec tych gmin odwiedził bibliotekę 6 razy w roku ([patrz Tabela 4](#)).

Ogółem w województwie zauważalna jest tendencja spadkowa wykorzystania zbiorów. W 2018 r. czytelnicy skorzystali z 4 855 674 j.ew. zbiorów fizycznych, co jest wynikiem o 5,14% niższym w stosunku do roku 2017. Średnio każdy zbiór był wykorzystany w ciągu roku jednokrotnie. Wypożyczenia zbiorów na zewnątrz w roku sprawozdawczym w skali województwa wyniosły 3 963 747 (-4,53%). Tym bardziej warto podkreślić, że już kolejny rok największą liczbę wypożyczeń na zewnątrz w przeliczeniu na mieszkańca, przy średniej wojewódzkiej 2,77 odnotowano w gminach: Jedwabno (7,94), Lubomino (6,47), Górowo Iławeckie – gmina miejska (5,92).

O 7,77% w stosunku do roku 2017 w skali województwa spadło wykorzystanie zbiorów na miejscu w bibliotece i wyniosło 891 927 udostępnień. Ta forma korzystania z księgozbioru stanowi ponad 18% wszystkich wypożyczeń zbiorów. W statystycznej placówce wypożyczono 13 121 j.ew. na zewnątrz i ponad 2973 j.ew. na miejscu ([patrz Tabela 4](#)).

Mieszkańcy 86 gmin (74% z ogólnej liczby w województwie) mogą korzystać z oferty zbiorów specjalnych w swoich bibliotekach. Wzrost wypożyczeń tego typu zbiorów w porównaniu do roku ubiegłego zanotowała Biblioteka Elbląska, MBP w Iławie, GBP w Burkacie i MBP w Działdowie. Największą liczbę wypożyczeń zarejestrowano w Olsztynie: 126 886 j.ew. – mimo spadku w stosunku do roku 2017 (-7900 j.ew.) wskaźnik ten dla stolicy regionu nadal stanowi ponad połowę ogółu wypożyczeń zbiorów specjalnych na terenie województwa (53%).

WYKORZYSTANIE INNYCH USŁUG BIBLIOTECZNYCH

W imprezach bibliotecznych przygotowanych przez biblioteki dla społeczności lokalnej wzięło udział 317 480 (+23 182) mieszkańców, a w szkoleniach dla użytkowników – 34 378 (-3889). Placówki z warmińsko-mazurskiego organizowały również inne formy szkoleniowe i zajęcia edukacyjne – z tą ofertą dotarły do 151 120 (+8965) osób ([patrz Tabela 7](#)).

POTENCJAŁ I ROZWÓJ

USŁUGI SIECIOWE I INTERAKTYWNE

Jako że poziom dostosowania oferty bibliotecznej do oczekiwań mieszkańców jest jednym z głównych determinantów liczby użytkowników, bibliotekarze cały czas starają się dopasowywać ją do aktualnych potrzeb i wymagań mieszkańców, m.in. w zakresie usług sieciowych i interaktywnych.

I-buki dla bibliotek

W 2018 roku Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie po raz szósty koordynowała konsorcjum ibuków IBUK Libra, w skład którego weszły ponownie 32 biblioteki, w tym 6 gminnych, 11 miejsko-gminnych i 14 miejskich. Wykupiony wspólnie przez biblioteki dostęp do 760 (-207) publikacji był możliwy od 1 lutego 2018 r. Ich użytkownicy mogli korzystać głównie z publikacji naukowych i popularnonaukowych, dedykowanych przede wszystkim studentom, oraz niewielkiej liczby pozycji beletrystycznych i literatury dziecięcej.

Korzystając z oferty Wydawnictwa Naukowego PWN, WBP w Olsztynie zapewniła użytkownikom z dysfunkcją wzroku dostęp do książki cyfrowej na platformie libralight.pwn.pl – czytelnicy mogli korzystać z ok. 790 tytułów książek dostępnych online w formatach EPUB i MP3.

Z udostępniania e-książek z platformy Legimi nie zrezygnowała MBP w Ostródzie, która w swojej ofercie ma tę usługę od maja 2017 r. Użytkownicy biblioteki wybierali spośród około 25 000 książek, w tym najnowszej literatury beletrystycznej, dzięki wsparciu finansowemu organizatora – gminy miejskiej Ostróda.

Dostęp do Legimi bibliotekarzom z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, a co za tym idzie również ich użytkownikom, zapewniła także WBP w Olsztynie w ramach projektu „Book w chmurach” dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury. Dzięki współpracy z placówkami pełniącymi funkcje powiatowe, w których odbyły się szkolenia dla bibliotekarzy, przekazano ich uczestnikom kody dostępu do platformy – kilkumiesięczne testowanie usługi przez bibliotekarzy i użytkowników zaowocowało zawianiem w 2019 r. wojewódzkiego konsorcjum bibliotek oferujących swoim czytelnikom dostęp do platformy z e-bookami w ofercie abonamentowej.

Biblioteki cyfrowe

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 roku tworzone były następujące biblioteki cyfrowe:

- ◆ **Elbląska Biblioteka Cyfrowa (EBC)**, działająca od 2008 r., której zdigitalizowany księgozbiór wpisany jest do Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Zawiera on elektroniczne wersje inkunabułów, rękopisów i starodruków, grafik, zbiorów kartograficznych, czasopism, XIX wiecznych książek nowożytnych oraz wystaw prezentujących kolekcje z zasobów Biblioteki Elbląskiej – na koniec 2018 r. liczył 66 558 publikacji (+1544). Kolekcję udostępnianą w sieci uzupełnia Elbląski Wortal Historyczny – jest to baza gromadząca artykuły z opracowaniami publikacji z biblioteki cyfrowej, a także prace specjalistów i pasjonatów historii dotyczące osób, miejsc i zdarzeń mających związek z historią Elbląga, pisanych przez specjalistów i pasjonatów historii. W roku sprawozdawczym odnotowano 52 332 odwiedzin w EBC oraz 6525 w Elbląskim Wortalu Historycznym.
- ◆ **Łąwska Biblioteka Cyfrowa (IBC)** od 2008 r. prezentuje materiały cyfrowe dotyczące powiatu łąwskiego w ramach trzech kolekcji tematycznych: artykuły z czasopism ogólnokrajowych (cyfrowe kopie artykułów z czasopism krajowych dotyczących powiatu łąwskiego), artykuły z czasopism regionalnych (cyfrowe kopie artykułów z czasopism regionalnych opublikowane po 2006 roku) oraz regionalia (cyfrowe wersje książek, zbiorów kartograficznych, dokumentów życia społecznego i regionalne wydawnictwa ciągłe wydane po 1945 roku obejmujące wszystkie dziedziny i aspekty życia społeczno-kulturalnego powiatu łąwskiego). W 2018 r. IBC odwiedziło prawie 3 mln użytkowników oraz odnotowano 11 152 wyświetleń publikacji. MBP w Ławie od 2015 r. kontynuuje prace nad Łąwską Kroniką Cyfrową. Jej celem jest prezentacja w Internecie kulturowego dziedzictwa Ławy i jej regionu, wspieranie działalności dydaktycznej i edukacyjnej oraz publikowanie naukowego dorobku regionu. W formie zdigitalizowanej prezentowane są zbiory fotografii, wspomnienia, nagrane relacje oraz dokumenty życia społecznego. Ogółem na koniec 2018 r. Łąwska Kronika Cyfrowa odnotowała 29 101 sesji oraz 44 031 wyświetleń.
- ◆ **Warmińsko-Mazurska Biblioteka Cyfrowa (WMBC)** utworzona została w 2015 r. przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie. Za jej pośrednictwem w sieci prezentowane są książki, czasopisma, fotografie, pocztówki, mapy, druki ulotne ze zbiorów przede wszystkim WBP w Olsztynie, Biblioteki UWM w Olsztynie oraz innych placówek z regionu. Materiały są w większości tematycznie związane z Warmią i Mazurami, jednak nie ograniczają się wyłącznie do tego regionu – zawierają one zbiory od współczesnych do tych sięgających XVI wieku. W 2018 r. kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w ramach rozbudowy sieci

partnerskiej (klastr), m.in. odbyło się spotkanie z pracownikami UWM podsumowujące dotychczasową współpracę, przeprowadzono także meliorację WMBC oraz skorygowano zawartość biblioteki cyfrowej w opisach nowych członków klastra. Przygotowano także mobilne stanowisko do digitalizacji (laptop, skaner A3 – model do książek trudnorozwieralnych, dysk przenośny do archiwizacji przejściowej, oprogramowanie OCR Fine Reader 14), aby umożliwić cyfrowy zapis zbiorów bibliotekom i pozostałym instytucjom niedysponującym odpowiednim sprzętem. Z mobilnego stanowiska w roku sprawozdawczym skorzystały BM w Mrągowie, Muzeum Warmii i Mazur oraz GBP w Markusach. Kolekcja WMBC wzbogaciła się m.in. o niemieckojęzyczne czasopisma regionalne, polskojęzyczne czasopisma przedwojenne, kolekcję 70 grafik ze zbiorów rodziny Hieronima Skurpskiego, przedwojenne numery „Gazety Olsztyńskiej” (pozyskane ze zbiorów Ossolineum – za lata 1887-1888, 1889, nr 1-26, 1890-1913 oraz 1914 nr 52-88) czy część kolekcji fotografii Krajowej Agencji Wydawniczej – na koniec 2018 r. liczyła 6062 publikacje. Zarejestrowano 9238 osób odwiedzających WMBC i 59 492 wyświetleń. Dużą popularnością wśród użytkowników cieszyły się fotografie regionalne i czasopisma.

- ◆ **Giżyckie Archiwum Cyfrowe (GAC)** stworzone przez MBP w Giżycku, które działa od kwietnia 2017 r. Podstawowym zadaniem GAC jest digitalizacja, opracowanie i udostępnienie w Internecie cyfrowych kopii materiałów archiwalnych związanych z przeszłością regionu giżyckiego. Z końcem 2018 r. kolekcja zawierała 13 808 materiałów zdigitalizowanych, które wyświetlono 24 238 razy.

Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej

Projekt zakładający digitalizację i upowszechnianie na stronie internetowej materiałów historycznych dotyczących obszaru działania danej biblioteki angażował kolejny rok także placówki z województwa warmińsko-mazurskiego. Siedem bibliotek (MBP w Bartoszycach, MBP w Braniewie, MBP w Morągu, GBP w Nowym Mieście Lubawskim, MBP w Nowym Mieście Lubawskim, BP w Pasłęku oraz MBP w Reszlu) współtworzyło Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej. Ich kolekcje z końcem 2018 r. liczyły 2561 (+267) fotografii i archiwalnych dokumentów.

Kursy e-learningowe

Wybrane biblioteki z Warmii i Mazur umożliwiały swoim użytkownikom dostęp do kursów e-learningowych, nierzadko dzięki uczestniczeniu w ogólnopolskich inicjatywach. Interaktywną naukę języków obcych miało w swojej ofercie 8 bibliotek (-3) – był to głównie język angielski, ale także niemiecki, hiszpański, francuski czy włoski, a ich uczestnikami były przeważnie dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. W ramach kursów internetowych

(m.in. w MBP w Szczytnie czy MBGP w Nidzicy) użytkownicy mogli także uczyć się m.in. fotografii, szybkiego czytania, pisania i skutecznego zapamiętywania.

Podnoszenie kompetencji bibliotekarzy on-line oferowała kolejny rok z rządu Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie. Wygodna forma szkoleniowa, niwelująca przeszkody w doskonaleniu zawodowym takie jak niska obsada kadrowa placówki czy niedogodności komunikacyjne, cieszy się wśród bibliotekarzy rosnącą popularnością i odpowiada na ich potrzeby, co ma odzwierciedlenie w liczbach – w 2018 r. WBP zorganizowała 8 (+4) webinarów, w których wzięło udział 155 osób (+93).

PODNOSENIE KOMPETENCJI PRACOWNIKÓW

W roku sprawozdawczym wykwalifikowani pracownicy bibliotek z terenu województwa warmińsko-mazurskiego stanowili 76,98% (-2,11%) wszystkich pracowników działalności podstawowej. Statystyczny pracownik biblioteki szkolił się przeciętnie przez 12 godzin (+1) w 2018 roku.

W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie ogółem przeszkolono 1413 osób (+144) na 88 (+4) spotkaniach szkoleniowych. Zajęcia realizowano podczas 97 dni roboczych (-2) w siedzibie WBP, a także w siedzibach bibliotek z terenu województwa (m.in. „Robot Photon w bibliotece”, z tworzenia „Bibliografii Warmii i Mazur” i metadanych w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Cyfrowej czy obsługi aplikacji mobilnych do czytania e-booków w ramach projektu „Book w chmurach”). Uczestnikami szkoleń byli pracownicy bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego – kadra kierownicza, instruktorzy, pozostali pracownicy merytoryczni pracujący zarówno w bibliotekach głównych, jak i w filiach.

WBP w Olsztynie dzięki uzyskaniu dofinansowania z programu „Partnerstwo dla książki” ze środków MKiDN zrealizowała w roku sprawozdawczym dwa projekty szkoleniowe:

- ◆ **„Book w chmurach”** (kwota dotacji: 16 852 zł): celem projektu był wzrost kompetencji bibliotekarzy z bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie obsługi aplikacji mobilnych do udostępniania e-booków. W ramach działania zakupiono licencję dostępu do platformy Legimi oferującej ok. 25 000 książek elektronicznych oraz 9 czytników e-booków, przeprowadzono 11 spotkań szkoleniowych – zarówno w siedzibie WBP w Olsztynie, jak i w bibliotekach partnerskich z województwa pełniących funkcje powiatowe (MB w Pieniężnie, MBP w Działdowie, MBP w Szczytnie, MBP w Giżycku, MBP w Iławie). Łącznie przeszkolono 126 osób z 49 bibliotek. Z 42 bibliotekami podpisano natomiast porozumienie

o współpracy, na mocy którego przekazywano im kody do aplikacji Legimi z przeznaczeniem dla czytelników.

- ◆ **„Biblioteki w męskiej sprawie”** (kwota dotacji 23 412 zł): projekt miał na celu wzrost kompetencji bibliotekarzy z terenu woj. warmińsko-mazurskiego w zakresie promocji czytelnictwa i usług bibliotecznych skierowanych do chłopców i mężczyzn. Dzięki pozyskanym środkom zrealizowano 6 szkoleń dotyczących: wykorzystania komiksu, gier planszowych, tworzenia przestrzeni Makerspace, literatury dla chłopców i mężczyzn, a także interpersonalne z budowania zespołu i efektywnej komunikacji oraz wizytę studyjną do bibliotek w południowo-zachodniej części Polski. W ramach działania przeszkolono 126 bibliotekarzy.

Pracownicy bibliotek mogą podnosić swoje kwalifikacje również dzięki bibliotekom powiatowym oraz pełniącym funkcje powiatowe, które nie tylko wspierają ich w codziennej pracy, oferując pomoc instrukcyjno-metodyczną, lecz także organizują różne formy doskonalenia zawodowego przede wszystkim z myślą o bibliotekarzach z terenu ich powiatu. Tego typu działalność w roku sprawozdawczym wykazały placówki w: Kętrzynie, Pieniężnie, Działdowie, Ełku, Gołdapi, Iławie, Lidzbarku Warmińskim, Rucianem-Nidzie, Węgorzewie i Szczytnie.

Niektóre z nich skoncentrowały się na doskonaleniu zawodowym w formie zorganizowanych działań projektowych czy poszukiwaniu inspiracji poza granicami macierzystego powiatu. MBP w Szczytnie zorganizowała dla bibliotekarzy z powiatu szczywieńskiego wyjazd studyjny do Lidzbarka Warmińskiego, w czasie którego uczestnicy zapoznali się z działalnością bibliotek: Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiej Biblioteki Pedagogicznej i Biblioteki w Hotelu Krasicki. MBP w Działdowie natomiast dzięki ministerialnemu dofinansowaniu zrealizowała działanie „Cała naprzód! Szkolenia dla bibliotekarzy z Działdowa i powiatu z zakresu rozwoju kompetencji osobistych i zawodowych”. W ramach projektu zorganizowano takie szkolenia jak „Metody aktywizujące w pracy z osobami niepełnosprawnymi”, „Biblioteka młodych. Jak budować ofertę kulturalną dla dzieci i młodzieży”, „Grafika użytkowa w bibliotece”, „Jak rozwijać się w bibliotece” czy „Dobre praktyki – dwudniowy wyjazd do Sopoteki”. Z oferty w ramach projektu skorzystało 120 bibliotekarzy ze wszystkich publicznych bibliotek i filii Działdowa i powiatu działdowskiego.

BIBLIOTEKI JAKO MIEJSCA AKTYWNOŚCI RÓŻNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW

Konstruowanie bogatej oferty bibliotecznej dla użytkowników to nie tylko podążanie za nowinkami technologicznymi i systematyczne uzupełnianie księgozbioru, lecz także ciągłe wsłuchiwanie się w głosy lokalnej społeczności, która nie jest grupą jednorodną. Dzieci, młodzież, dorośli, osoby starsze i niepełnosprawne – aby wyjść naprzeciw ich oczekiwaniom, bibliotekarze tworzą zróżnicowaną ofertę, odpowiadającą ich specyficznym potrzebom, a także, szczególnie dzięki imprezom i grupowym aktywnościom, wzmacniającą więzi i integrację mieszkańców.

Dostępu do zbiorów bibliotecznych nie byli pozbawieni pacjenci z Działdowa i Biskupca (pow. olsztyński), gdzie biblioteki publiczne prowadzą filie publiczno-szpitalne. Obie miejskie biblioteki nie tylko umożliwiają korzystanie ze zbiorów – książek, czasopism – lecz także oferują sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu. Wzrost wypożyczeń w filiach w roku sprawozdawczym pokazuje, że jest to działanie potrzebne, wychodzące naprzeciw oczekiwaniom pacjentów.

Bibliotekarze współpracują również z instytucjami penitencjarnymi – w Zakładzie Karnym w Dublinach oraz w Areszcie Śledczym w Olsztynie punkty biblioteczne prowadzą odpowiednio MGBP w Korszach oraz WBP w Olsztynie. Dzięki takiej aktywności osadzeni mają możliwość uczestnictwa w kulturze, wypożyczania książek, a także wymiany opinii o nich – biorąc udział w spotkaniach Dyskusyjnych Klubów Książki. W woj. warmińsko-mazurskim spośród placówek uczestniczących w projekcie DKK prowadzą je dla tej grupy miejskie biblioteki w Działdowie i Iławie. Są to działania o niewątpliwym walorze resocjalizacyjnym, przeciwdziałające wykluczeniu kulturowemu i informacyjnemu osadzonych.

Osoby starsze nie są jedyną grupą o specjalnych potrzebach, naprzeciw którym starają się wychodzić bibliotekarze, np. w GCKB w Dąbrównie w porozumieniu z ośrodkiem dla bezdomnych „Monar” w Marwałdzie zostały przeprowadzone kursy komputerowe z projektu „E-kompetencje”, w ramach których przeszkolono osoby bezdomne. Takie inicjatywy przeznaczone dla osób bez stałego miejsca zamieszkania, organizowane lub współorganizowane przez biblioteki, są raczej incydentalne, jednak warte podkreślenia.

Większość bibliotek z regionu dba również o osoby starsze, niepełnosprawne, chore, które nie mogą samodzielnie dotrzeć do biblioteki – ich pracownicy lub wolontariusze czy stażyści dostarczają zbiory do domu w ramach usługi Książka na telefon, którą w swojej ofercie ma 76% warmińsko-mazurskich placówek.

Oprócz książki tradycyjnej biblioteki wzbogacają swoją ofertę dla czytelników także o audiobooki i książki z dużym drukiem – wprowadzając nowy rodzaj zbiorów lub rozbudowując istniejące już kolekcje. Na koniec 2018 r. stan książek z dużym drukiem w bibliotekach publicznych województwa wyniósł 5182 (+888), audiobooków natomiast – 40 043 (+2100). Część bibliotek oferowała 760 tytułów licencjonowanych e-booków.

Istotnym elementem w kontekście działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest odpowiednio wykwalifikowana kadra. W 2018 r. w warmińsko-mazurskich bibliotekach pracowało 87 osób przeszkolonych w zakresie obsługi osób niepełnosprawnych – wśród nich było dwóch pracowników WBP, którzy ukończyli kurs Polskiego Języka Migowego na poziomie zaawansowanym dofinansowany z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Oddział Warmińsko-Mazurski.

Kolejny rok warmińsko-mazurskie placówki współpracowały także z Uniwersytetami Trzeciego Wieku oraz tzw. klubami seniora, przeciwdziałając tym samym informacyjnemu i cyfrowemu, a także kulturalnemu wykluczeniu osób starszych. Tego rodzaju aktywność wykazały w roku sprawozdawczym 84 biblioteki. Wiele z placówek organizowało imprezy o charakterze integracyjnym i aktywnej edukacji skierowane do osób niepełnosprawnych – ogółem odbyło się ich 597.

Wciąż jednym z głównych zadań bibliotek publicznych województwa pozostaje promocja czytelnictwa – czy to przez włączanie się w istniejące akcje, czy inicjowanie własnych przedsięwzięć, na które nierzadko udaje im się pozyskiwać środki pozabudżetowe. Kolejny rok z rzędu warmińsko-mazurskie placówki uczestniczyły np. w „Narodowym Czytaniu” czy „Nocy Bibliotek”. Placówki starały się angażować lokalną społeczność w autorskie działania, np. MGBP w Dobrym Mieście w ramach projektu aktywizowała czytelników za pomocą grywalizacji i oferując im możliwość udziału w warsztatach teatralnych, fotograficznych, filmowych (dla różnych grup wiekowych), a całe działanie zwieńczył wyjazd do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Z kolei MBP w Braniewie promowała czytelnictwo za pośrednictwem spotkań autorskich lub warsztatów literacko-plastycznych (zadania: „Najważniejsze są słowa” i „Poznanie świata dla początkujących”), a MBP w Działdowie zachęcała do korzystania ze swojej oferty poprzez m.in. warsztaty ilustratorskie, grę miejską, turnieje gier komputerowych i układania puzzli (zadanie „Działdowska Uczta Literacka”). Użytkownicy BP w Rynie natomiast brali udział w spektaklach czytanych czy koncertach poezji śpiewanej („Niecodziennie spotkania z kulturą”), a z myślą o szczecińskich czytelnikach MBP zorganizowała działania z zakresu edukacji teatralnej i filmowej (projekty „Teatr dla każdego w nowej odsłonie” i „Teatrzyk mazurskie bajanie”). GBP w Komorowie Żuławskim zapewniła swoim najmłodszym użytkownikom kontakt z poczytnymi pisarzami tworzącymi dla dzieci i młodzieży za pośrednictwem cyklu spotkań autorskich.

Te i inne działania podejmowane przez biblioteki publiczne z regionu nie tylko mają zachęcać do czytania książek, lecz także promować biblioteki jako miejsca społecznej integracji, aktywizujące mieszkańców z różnych grup społecznych i wzmocnić ich kulturotwórczą rolę.

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Biblioteki publiczne z województwa warmińsko-mazurskiego nie działają w separacji od społeczności gminy, na terenie której funkcjonują, wręcz przeciwnie – są jej integralną częścią, angażując mieszkańców nie tylko jako uczestników, lecz także osoby współtworzące jej ofertę.

W roku sprawozdawczym działalność placówek z regionu wspierali:

- ◆ wolontariusze (25 bibliotek): m.in. pomoc przy organizacji imprez bibliotecznych (np. BPG Gronowo Elbląskie), także tych o zasięgu krajowym jak „Ogólnopolski Tydzień Bibliotek” czy „Narodowe Czytanie” (np. MGBP w Orzyszu, MGBP w Węgorzewie), prowadzenie grupy/zespołu (np. GBP w Kalinowie), realizowanie usługi „Książka na telefon” (np. MGBP w Kisielicach), wspomaganie obsługi czytelników (np. BM w Mrągowie, GBP w Świątkach), wsparcie organizacji działań dla najmłodszych (np. MBP w Nowym Mieście Lubawskim), prowadzenie zajęć językowych (np. PBP w Ostródzie), kółek hobbystycznych (np. MBP w Ostródzie), udzielanie konsultacji komputerowych (np. MBP w Reszlu) czy zajęć teatralnych (np. GBP w Rybnie). Duże zaangażowanie grupy wolontariackiej w działalność biblioteki wykazały także GBP Markusy oraz MBP w Morągu, którą w roku sprawozdawczym wspierało ponad 100 wolontariuszy;
- ◆ stażyści (43 biblioteki): wspieranie pracy bibliotekarzy z ramienia m.in. lokalnych i powiatowych urzędów pracy, fundacji, funduszy europejskich, projektów czy staży studenckich (np. MBP w Braniewie, BPG Godkowo, MGBP w Korszach, GCK w Lelkowie, BP w Pasłęku, GBP w Rozogach, GBP w Wilczętach).
- ◆ praktykanci (13 bibliotek): praktyka na stanowisku bibliotekarza (np. uczestnik Warsztatów Terapii Zajęciowej w MBP w Działdowie), wspieranie bibliotekarzy w zakresie informatyki, obsługi technicznej spotkań, prowadzenia portali społecznościowych czy przygotowania materiałów graficznych i multimedialnych (PBP w Kętrzynie, MBP i GCK Nowe Miasto Lubawskie), pomoc w konserwacji zbiorów (Biblioteka Elbląska – współpraca z UMK w Toruniu), organizowanie występów dla dzieci, seniorów oraz osób niepełnosprawnych (WBP w Olsztynie – współpraca z UWM w Olsztynie), współprowadzenie lekcji bibliotecznych (GCKB w Samborowie).

Biblioteki publiczne sieci warmińsko-mazurskiej współpracowały także z władzami samorządowymi będącymi ich organizatorami, partnerami były również placówki kulturalno-oświatowe, szczególnie działające w ich macierzystych gminach, ośrodki pomocy społecznej, naukowe, lokalne zrzeszenia i stowarzyszenia, m.in.:

- ◆ uniwersytety (np. WBP w Olsztynie, MBP w Olsztynie, MBP w Kętrzynie);
- ◆ stowarzyszenia lokalne (np. GBP w Komorowie Żuławskim, BP w Gołdapi, GBP w Kalinowie, MGBP w Korszach, MBP w Lidzbarku Warmińskim, MGBP w Nidzicy, GBP w Świątkach,
- ◆ areszty śledcze (np. MBP w Działdowie, MBP w Iławie, MBP w Bartoszycach, MGBP w Korszach);
- ◆ domy pomocy społecznej/ośrodki dziennego pobytu (np. MBP w Biskupcu, BP w Bisztyнку, GCKB w Dąbrównie, GBP w Burkacie, GBP w Dźwierzutach, GBP w Lasecznie, GBP w Iłowie-Osadzie, GOK w Janowie, GBP w Jedwabnie, GBP w Kozłowie, MBP w Lubawie, MPBP w Olecku, MBP w Olsztyńku, GCKB w Samborowie, MGBP w Piszcu, GBP w Prostkach, MGBP w Rucianem-Nidzie, BP w Rynie, BCliKG Stare Juchy, BM w Suszu, GBP w Świątajnie (pow. szczycieński).
- ◆ uniwersytety III wieku (np. BP w Bisztyńku, Biblioteka Elbląska, MBP w Ełku, BP w Gołdapi, MBP w Morągu, MGBP w Nidzicy, MBP w Olsztynie, MBP w Olsztyńku, BPMiG w Ornece, BM w Suszu).

Partycypowanie w życiu i działalności bibliotek przybiera różne formy i poziomy sformalizowania, np. przy MBP w Olsztyńku działa Rada Biblioteczna powołana przez Burmistrza Olsztyńka, co jest zgodne z art. 15 Ustawy o bibliotekach. Jest ona organem opiniotwórczym i doradczym zarówno dyrektora biblioteki, jak i jej organizatora, a w jej skład wchodzi reprezentanci obu stron. Nierzadko sympatycy danej placówki tworzą stowarzyszenia – tak jest np. w Olsztynie, gdzie działa Stowarzyszenie Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, organizujące zbiórki publiczne oraz pozyskujące granty na zakup nowości czy inne działania MBP. Członkowie lokalnej społeczności aktywnie uczestniczący w życiu biblioteki nie zawsze muszą jednak zrzeszać się w oficjalnych strukturach – takie wsparcie i pomoc otrzymuje np. jamielnicka placówka (GCK Nowe Miasto Lubawskie), przy której działa kiluosobowy aktyw biblioteczny.

POZYSKIWANIE ŚRODKÓW POZABUDŻETOWYCH

Biblioteki publiczne województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r. zrealizowały łącznie 279 (+57) projektów finansowanych ze źródeł pozabudżetowych. Wzrost w stosunku do poprzedniego roku wynika z faktu, że prawie połowa bibliotek publicznych działających w województwie warmińsko-mazurskim przyłączyła się do akcji „Mała książka – wielki człowiek”, w której udział nie wiązał się z poniesieniem dodatkowych kosztów w postaci wkładu własnego przez instytucje.

W roku sprawozdawczym wszystkie biblioteki z województwa uzyskały dotację w ramach Priorytetu 1 Programu Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek” na łączną kwotę 925 464 zł (+6732). Poza tym ogółem 82 biblioteki publiczne realizowały inne działania finansowane ze źródeł pozabudżetowych, w tym 43 gminne, 23 miejsko-gminne, 15 miejskich oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2018 r. z pozyskiwanych środków biblioteki realizowały zadania związane zarówno z nowymi inwestycjami, jak i kontynuacją prac budowlanych, finansowanych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 „Infrastruktura bibliotek 2016-2020”. Były to: GBP w Świątkach, MBP w Kętrzynie, MBP w Morągu. Natomiast MBP w Bartoszycach oraz MGBP w Orzyszu otrzymały dofinansowania na remont, modernizację oraz wyposażenie placówek z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 „Infrastruktura bibliotek 2016-2020” oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury. Przewidziane w projektach prace będą realizowane w 2019 oraz 2020 r. Ze środków RPO 4 gminy realizowały projekty inwestycyjne: Gmina Miasto Elbląg, Gmina Ełk, Gmina Iława oraz Gmina Lubawa. Na remonty i wyposażenie BPG Nowe Miasto Lubawskie pozyskała środki z Funduszu Sołeckiego, natomiast MBP w Olsztynie z Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego (OBO).

Projekty związane z działalnością bieżącą bibliotek w roku sprawozdawczym dotyczyły m.in.: organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz rozwijania pasji (robotyka, historia i kultura regionu, fotografia, gry miejskie, różnorodne formy edukacji teatralnej, taneczno-ruchowej, muzycznej oraz plastycznej skierowane do wszystkich grup wiekowych użytkowników), promocji literatury i czytelnictwa oraz działań integracyjnych na rzecz społeczności lokalnych. Pozyskane środki posłużyły bibliotekom woj. warmińsko-mazurskiego do realizacji różnorodnych tematycznie projektów dla wszystkich grup wiekowych użytkowników. Wśród grantodawców biblioteki wskazywały m.in.:

- ◆ **Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego** np: WBP w Olsztynie zrealizowała dwa projekty szkoleniowe: „Book w chmurach” oraz „Biblioteki w męskiej sprawie”; MBP w Braniewie zrealizowała dwa projekty pn. „Najważniejsze są słowa” oraz „Poznawanie świata dla początkujących”; MBP w Działdowie zrealizowała dwa projekty pn. „Działdowska Uczta Literacka” oraz „Cała naprzód! Szkolenia dla bibliotekarzy z Działdowa i powiatu z zakresu rozwoju kompetencji osobistych

i zawodowych”; CKB w Dobrym Mieście zrealizowało projekt pn. „Z paszportem czytelnika w świat”; GBP w Komorowie Żuławskim zrealizowała projekt „Biblioteka krainą fantazji”; BP w Rynie zrealizowała projekt pn. „Niecodzinne spotkania z kulturą”; Biblioteka Elbląska realizowała dwa projekty „Konserwacja zabytkowych czasopism i gazet ze zbiorów Biblioteki Elbląskiej 2018-2019” oraz „Wdrożenie systemu zabezpieczeń i aktywnej promocji zbiorów Biblioteki Elbląskiej”; MBP w Giżycku we współpracy z Centrum Kompetencji Cyfrowych Uniwersytetu Warszawskiego realizowała projekt pn. „Digitalizacja zasobów kulturowych Krainy Wielkich Jezior Mazurskich”; BClIKG Stare Juchy realizowała projekt pn. „Inkubator tradycji”;

- ◆ **Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych, Projekt „Wędrowna Akademia Kultury”** dofinansowany z programu Narodowego Centrum Kultury pn. „Bardzo Młoda Kultura 2016-2018” – MBP w Szczytnie zrealizowała dwa projekty: „Teatrzyk Mazurskie bajanie” oraz „Teatr dla każdego w nowej odsłonie”; MBP w Działdowie zrealizowała projekt pn. „Zabajkowani 3, czyli potrójnie zakręceni na punkcie bajki”;
- ◆ **samorządy:** np. MBP w Olsztynie zrealizowała m.in.: „Festiwal Planeta Umiejętności”, „Akademię Warmiaka” oraz „Rozum pod kopułą”; poza powyższymi, przykładowymi projektami dzięki środkom pozyskanym od samorządów stopnia gminnego, powiatowego, wojewódzkiego – inne projekty realizowały: WBP Olsztynie, Biblioteka Elbląska, BP w Gołdapi, GOK w Janowie, GBP w Kalinowie, BPG Lidzbark Warmiński w Kraszewie, MBP w Morągu, BPG Mrągowo z siedzibą w Kosewie, CKiT. Dział Biblioteka Miejska w Mrągowie, MBP w Olsztynie, BP w Pastęku;
- ◆ **stowarzyszenia i fundacje:** Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, np. GBP w Baniach Mazurskich zrealizowała projekt „Pozytywnie nakręcamy się w dorosłość”, GBP w Jedwabnie projekt „Amatorsko? Jeszcze nam wypada” w ramach Programu „Równać Szanse” oraz 10 bibliotek (BP w Gołdapi, MGBP w Korszach, MGBP w Lidzbarku, MBP w Morągu, MBP w Pasymiu, MBP w Reszlu, BM w Suszu, MGBP w Nidzicy, MPBP w Olecku, MB w Pieniężnie) przystąpiło do projektu „Kodowanie w bibliotece”; Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, np. MBP w Reszlu zrealizowała projekt „Lokalny Klub Kodowania”; Centrum Edukacji Obywatelskiej, np. MBP w Reszlu zrealizowała projekt „DoMowy. Rodzinne historie o słowach”; Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”, MBP w Lidzbarku Warmińskim jako partner nieformalnej grupy „Kreatywne Czwartki” działającej przy bibliotece brała udział w realizacji projektu „Znasz li ten kraj?”; Inne fundacje oraz stowarzyszenia, z którymi współpracowały biblioteki to m.in.: Stowarzyszenie „Mazurskie Krajobrazy Kultury”, Fundacja dla Dzieci i Młodzieży „Kółko Graniaste”, Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej Gołdapi, Stowarzyszenie Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, Nidzicki Fundusz Lokalny, Stowarzyszenie Aktywności Społecznej „Młyn”;
- ◆ **pozostałe instytucje i organizacje:** ze środków Narodowego Banku Polskiego do udziału w projekcie „O finansach... w bibliotece – V edycja”, którego celem było

zwiększenie u osób starszych mieszkających na terenach wiejskich i w małych miastach umiejętności korzystania z usług finansowych, w tym bankowości elektronicznej, zakwalifikowało się 6 bibliotek z województwa warmińsko-mazurskiego (MBP w Bartoszycach, MBP w Działdowie, BP w Pieniężnie, MBP w Olsztynku, BPG Lidzbark Warmiński w Kraszewie i GBP w Świętajnie – powiat szczycieński), które łącznie pozyskały na działania w ramach tego projektu 4725 zł; Wśród pozostałych grantodawców biblioteki wskazywały m.in.: Fundusz Społeczny Grupy Żywiec, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polską Akcją Humanitarną, wydawnictwo Albatros, Bank Spółdzielczy.

Biblioteki aktywnie włączały się również w projekty/przedsięwzięcia, które nie wymagały od nich pozyskania środków pozabudżetowych, ale pozwalały na rozszerzenie zakresu usług np.: „Dyskusyjne Kluby Książki” (100 klubów działających w 57 bibliotekach) czy pilotażowy projekt Instytutu Książki dla trzylatków, który realizowany był w ramach ogólnopolskiej kampanii „Mała książka – wielki człowiek”. W ramach projektu wyprawki dla dzieci i ich opiekunów pozyskało 61 bibliotek z województwa. Większość z uczestników programu wykazała wzrost liczby czytelników w przedziale wiekowym do 5 lat oraz chęć kontynuacji działań w 2019 r.

17 bibliotek uczestniczyło w projekcie „E-kompetencje bez barier” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, m.in. jako lokalizacja E-klubu – miejsca realizacji darmowych kursów komputerowych, których celem jest rozpowszechnianie idei konieczności rozwoju i nabywania kompetencji cyfrowych przez społeczność danej gminy. Natomiast kursy komputerowe w ramach projektu „e-Mocni: cyfrowe umiejętności, realne korzyści” organizowały GBP w Dubeninkach oraz MBP w Lidzbarku Warmińskim.

Biblioteki poszukiwały form finansowego wsparcia swojej działalności nie tylko w programach grantowych, lecz także w formie sponsoringu i darowizn od instytucji publicznych, firm lub osób prywatnych, m.in.: MGBP w Korszach, MBP w Olsztynie, BM w Suszu, GBP w Wilczętach, MBP w Reszlu. Pozyskane środki placówki przeznaczały na organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży podczas ferii letnich i zimowych, wyposażenie biblioteki w dodatkowy sprzęt oraz meble i zakup nowych zbiorów. Sponsorzy wymieniani przez biblioteki to: galeria handlowa AURA Centrum Olsztyna, Indykpol S.A, Nadleśnictwo Susz, a także Pan Marcin Meller (dziennikarz, prezenter telewizyjny, dyrektor wydawniczy Grupy Wydawniczej Foksal), który od lat wspiera bibliotekę w Reszlu.

OCENA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WARMII i MAZUR

za rok
2018

opracowanie:

Dział Analiz i Współpracy z Regionem WBP w Olsztynie

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
Olsztyn 2019